

Nafarkaria

• ostirala • 2000ko azaroaren 10a

Egunkaria

Gehigarri honetan

Baztan-Bidasoa • Hilaren hondarra arte, ehizari buruzko jardunaldi gastronomikoak egingen dira

Jose Uranga • «Kanpoko merkatuari eutsi eta barrukoa zabaldu nahi dugu»

Mendillorrik bizi nahi du

• MIKEL SAIZ

• MIKEL SAIZ

Iruñeko auzorik gazteena dugu Mendillorri.

Zazpi urte besterik ez ditu eta bertako bizilagunak oso gazteak dira. Etxebizitza berriak eta berdegune zabalak dituzte Mendillorrin, haur jaioberriak paseatzeko ezin hobeak. Baina zerbait gehiago behar dute. Mendillorri lo egiteko ez ezik bizitzeko ere nahi dutela erran dute mendillorritarrek.

Eta, horretarako, azpiegitura egokiak behar dituzte: liburutegia, kiroldegia, ikastetxeak... Eta horiek guztiak egiteko proiektuak badira, baina geldirik daude edo berandu gauzatzen dituzte. Eta, bitartean, Mendillorri kozkortzen ari da.

Nafarroa •

Kantazaletasuna bultzatzeko

Ahalik eta partehartze zabalena lortzea da Euskal Kantu Txapelketaren aurtengo helburu nagusia.

• JOXE LACALLE

Euskal Kantu Txapelketa urtero egingen da hemendik aurrera

Heldu den azaroaren 25ean ekinen diote Nafarroako Euskal Kantu Txapelketaren zortzigarren aldiari. Izena emateko epea gaur bukatzen den arren, antolatzaileek epea luza dezakete partehartzea ahalik eta zabalena izan dadin.

EUKAL KANTUZALEEN Elkartek bi urtetan behin antolatu izan duen euskarazko kanten lehiaketak hainbat helburu bilatzen zituen; hala nola, kantazaletasuna bultzatzea, kantatzeko ohitura suspertzea, kantari berriak plazaratzea, euskarazko kanta zaharrak berreskuratzea eta berriak

sortzea... Hori guzia bazter utzi gabe, aurtengo helburu nagusia da partehartzea ahalik eta handiena izatea. Hori lortzeko, ekainean, iazko txapelketaren inguruko hausnarketa egin zutenean, Nafarroako Euskal Kantu Txapelketa urtero egitea erabaki zuten. Txapelketa bi urtetan behin egiteak eragozpen han-

diak omen zekartzan, partehartzaileek berek iparra galtzen baitzuten.

Bestela ere, txapelketako arauak bere horretan segitzen dute. 16 urtetik goitiko edozein kantari amateurrek har dezake parte bakarka, bikoteka edota taldeka (hamar kide gehienez), edozein kantarekin eta edozein estilotan.

Lehen kanporaketa Tafallako kultur etxean egingen dute azaroaren 25ean, arratsaldeko bostetan. Bigarren kanporaketa, berriz, Agoitzko pilotalekuan egingen dute abenduaren 2an, arratsaldeko bostetan ere. Eta finala, ohienez, Doneztebeko Bordatxo dantzalekuan izanen da abenduaren 16an, 16:30etatik aurrera. Finalaren ostean, txapelketan parte hartuko duten guziek afaria egingen dute.

Txapelketako koordinatzaile Pablo Joxe Aristorenak komentatu duenez, «txapelketa formatoa dela-eta, jende askok atzera egiten du maila altuko kantarekin ezin lehia daitekeelako ustean. Txapelketarako prestakuntza handia behar dela uste dute». Baina antolatzaileek ez dute maila altuko partehartzaile gutxi nahi, euskaraz kantatuko duten partehartzaile ugari baizik. «Beti izaten da giro ona eta horrekin segitu nahiko genuke», erran du Aristorenak. Horregatik, kantatzea gustuko duten guziak animatu nahi dituzte Nafarroako euskal kantaren jaialdi honetan parte hartzera.

Txapelketan izena emateko nahikoa da Nafarroako euskarazko edozein irratira deitzearekin. Izena emateko epea, berez, gaur akitzen zen, baina antolatzaileek epe hori luza dezakete, beti ere, partehartze handia lortzeko helburu hori lortzeko.

Txapelketak 1.300.000 pezetako aurrekontua du eta Nafarroako Gobernuaren, Rural Kutzaren, eta Tafalla, Agoitz eta Doneztebeko udalen laguntza jaso du.

→ Asier Azpilikueta

Bera

Kafe antzerki zikloa, bigarrenkoz, igandetik aitzin

BIGARREN URTEZ SEGIDAN, Bortzirietako Euskara Mankomunidadeak eta Berako Euskara Batzordeak kafe-antzerki zikloa antolatu dute Berako hiru estatutan. Euskarazko antzerkigintza mota honi susperraldia emateko, eta euskarazko kultura hedatzeko xedarekin hasi zen Mankomunitatea joan den urtean ziklo hau antolatzen. Hiru emanalditan bertze hainbertze talde ariko dira, igande honetatik aitzinera.

Joan den urtean bezala, Goizeko Izarra taldea arduratuko da zikloa irekitzeaz. Errekalde estatuan, arratsaldeko 19:00etatik aitzinera, lau antzeslan labur emanen dituzte: *Tramana eta Brix*; *Ezin konpondu*; *Biharamoneko ajea*; eta *Kiki-Kuku*. Gipuzkoako Goizeko Izarrak proposatzen dituen antzeslanak laburrak eta biziak dira, aldi berean pertsonaia guti dituztenak.

Bertze bi emanaldietan aktore bakarraren lana izanen da ikusgai. Hilaren 19an, igandearekin ere, eta Pui estatuan, tenore berean, Iruñeko Matxin aktorea ariko da *Ni naiz ni neu* lanarekin. Zikloari Ander Lipusek emanen dio amaiera, *Ardoaz* bakarlanarekin. Lixoia estatuan izanen da emanaldia, azaroaren 26an, ilunabarreko 19:00etan, aitzineko emanaldiak bezalaxe.

→ Jon Abril

ziutatea

ARITZ AGIRRE

Larunbata, gaueko 10:00ak. Gau eta eguneko farmazia baten bila, Iturrama kaleak Pio XII.aren topo egiten duen lekuan aurkitu dut gurutze berdea. Bi aldiz pentsatu gabe sartu naiz barrura, eta bata txuridunari garbi egin diot eskaria, gerturatu zaidanean: «**Hamabiko kondoi kuxa-kontrol, hori besterik ez**». Lur jota utzi nau farmazeutikoaren erantzunak. Nire eskaria baino argiagoa, seguru:

— **Lo siento, no trabajamos ese producto.**

(...) Ezustea. Opus Deiko sukursalera heldu behar ni ere, zuzen-zuzenean! Listua irentsi eta tinko jarraitu dut, bere eraso dialektikoari eutsi nahian.

— Tira. Ba, esaidazu, mesedez, zein farmazia dudari irekia hemendik gertu, gaurkoan premiazkoa baitut produktua — lhardetsi diot, egoerak eraginda-

No time for love

ko zakil aurpegia ezin ezkutatzuz.

Alboan dudari atsoak bere pastillak bildu ditu mostradoretik, besterik gabe. Marmarrean diharduen bikoteak ez du irria ezkutatzetik izan. Ni naiz, dagoeneko, beren mintzagaiaren protagonista. Harriarria, kondoaia bera aldarrikapen bilakatzea bat-batean fundamentalistez jositako lur hauetan.

Farmazien liberalizazioa eta ze kristo! Farmazia gehiago behar ditugu noski, kaputxak saltzen ez dituzten farmazia hauen parean gainera. Izan ere, txarkuteria musulmana bezain antzua da OPUSeko farmazia. Eta horiek izurrite dira Iruñean.

Harro bezain patetiko alde egin dut bertatik, guziei bizkar emanez.

Tira, larunbat hauze ehizean aritzeko egokia zelakoan bururatu zait gaur zakilari txapela erostea.

Ehiztari bezala zein harrapariaren biktima gisa, nork jakin, baina safari horretarako ezinbesteko dudari materialea errekeisatu didate. Eta patrikan kadukatzeko bada ere, kondoaia da itxaropena izateko tresnarik hoberena. Are gehiago norbaitekin oheratzea miraria den hirian.

Dudarik gabe, lan horretan gutxi laguntzen dute farmazia jakin batzuek. Fede kontuagatik, edozein kristauk du kondoiari boikota egiteko eskubidea. Alta, horiek ez dute farmazialari izateko eskubiderik; aitzitik, lege debekatua egon beharko luke. Izan ere, kontrolarekiko mespretxua eta farmazia bateraezina dira. Berdin dio, hurrengo farmazian erosiko dut produktua, edo ostaturen batean. Jakin bezate, bizitzak bezala, plazerak ere ez duela mugarik.

Baztan-Bidasoa ●

Zerutik
platerera

Hilaren hondarra arte,
ehizari buruzko
jardunaldi
gastronomikoak
eginen dira

Baztan-Bidasoan ehizak leku berezia izan du, eguneroko jardunean ez ezik, baita sukaldean ere. ● EGUNKARIA

Zortzigarren urtez segidan, Bertizko Turismo Partzuergoak antolatua, ehizari buruzko jardunaldi gastronomikoak egingen dira. Orotara, eskualde osoko 15 jatetxe menu bereziak eskainiko dituzte hilaren hondarra arte.

BAZTAN-BIDASOAN EHIZAK leku berezia izan du. Bertako jatetxeetan ohikoa izaten da ehiza platerak dastatu ahal izatea, baina Bertizko Partzuergoak bertzelako aha-legina egin nahi zuen, eta menu bereziak prestatzen dira ehiza dastatu nahi dutenentzat. Menu guztiak 2.400 eta 4.100 pezeta bitartean dasta daitezke. Usoa izaten da plater izarra, baina bertzelako jakirik ere bada, oreina eta basurdea errate batera. Sasoiko barazki eta ondooak ere osagarri izaten dira menu guztietan.

10 herritako 15 jatetxetan dasta daitezke menuak. Al-

mandozko Beolan; Arantzako Aterpe eta Burladan; Berako Matxiarena eta Zalainen; Donamariako Bentan; Doneztebeko Ameztian; Elgorriagako Hilarionen; Elizondoko Eskisarioen; Igantziko La Villan eta Igantzin; Iruritako Olari eta Tabernan; eta Lesakako Kasinon eta Koxkontan.

Aukeran, nahi hainbertze

Ehiza menuaz gain, ohiko menuak ere eskainiko dituzte hilaren 30a bitarte, jardunaldiak iraunen duten bitartean. Dasta daitezkeen plateren artean, bertzeak bertze, aipaga-

rriak dira usakume entsalada epela, usapalez betetako zainzuriak eper saltsan, usoz betetako azelga penkak, erbia ondooekin, basurde erregosia, eper erregosia, basurde terrina, faisai entsalada epela, orkatz azpizuna ondooekin, edota piper berdeak foie eta galeperrez beteak. Baina menu horietan, sasoiko bertze hainbat plater ere dasta daitezke, modu tradizionalen zein era berritzaileagoan prestatuak. Ilar gorriak, ondooak, barazki menestra... Postretan ohiko aukera dago: esne frijitu, gasna tarta, sagar erreak,

arrozesnea eta euskal pastela, adibidez. Gozoetan ere, sukaldaritza berritzailetik probatu nahi duenak aukera badu: gaztain tarta txokolatearekin, patxaran sorbetea, intxaur krepak, udare karamelizatuak izozki eta txokolate beroarekin, laranja izozkia arroz kurruxkarekin edota hojaldre beroa natilekin.

Menu horietan guztietan ardoa eta BEZa kanpoan izaten dira, eta horiek ere kontuan hartu beharko dira. Jardunaldiak irauten duten bitartean soilik eskainiko dituzte menu horiek jatetxe guztietan, eta abendutik aitzinera, jatetxe bakoitzaren esku egonen da, baina, ehiza denboraldiaren sasoi betean egonik, bertako sukaldaritza erakustea du helburu Bertizko Partzuergoak jardunaldi hauekin.

→ Jon Abril

herri aldizkariak Eduarne Elizondo

Oilaskoak, barra-barra Sakanan

Sakanan diren hiru oilasko granjen inguruan egin du erreportaiak **Guaixe**-ko kazetari Amaia Amilibiak aldizkariako azken zenbakian: «Sakanan hiru oilasko granja daude, hirurak, gainera, Etxarri-Aranatzen. Txitoak hazteko teknologia aurreratuak erabiltzen dituzte granjetan, eta, horrek, izugarri errazten du lanbide hori. Alde guztietara ere, krisi sakonean murgildurik daude: oilaskoen prezioa aurten orain dela hiru urtekoa baino merkeagoa da».

«Bea Intxaurraga eta bere anaia Renato orain dela lau urte hasi ziren

granjarekin. Hasieran galeperrak hazteari ekin zioten, baina horrek ez zuen aurrera egin. Azkenean, granjako azpiegiturak oilaskoak hazteko moldatu zituzten eta, geroztik, lanbide horretan dihardute. Hiru urteotan lanbidea aski ongi ezagutzeko aukera izan du Bea Intxaurragak, baina haxe da azkenaldian guztiz kezkatzen duen arazoa: oilasko biziaren prezioak behera egin duela. «Orain dela hiru urte 122 pezeta ordaintzen zizkiguten kiloko; aurten, berriz, 106 pezeta», azaldu du Intxaurragak **Guaixe** aldizkarian.

«Sakanan dauden oilasko granjetan puntako azpiegiturak daude. Programa jakin bati jarraituz, ordenagailuak kontrolatzen ditu ondokoak: aireztatzea, janaria, ura, hezetasuna eta tenperatura. Oilaskoen beharretara egokitutako giroa automatikoki sortzeko gai da. Intxaurragatarren granja Agropecuaria Navarra kooperatibako kidea da. Horrek abantaila ugari eskaintzen die: alde batetik, egun bateko txitoak ekartzen dizkiete baita oilaskoak hazteko pentsua ere. Bestetik, albaitaritza zerbitzua eskura dute».

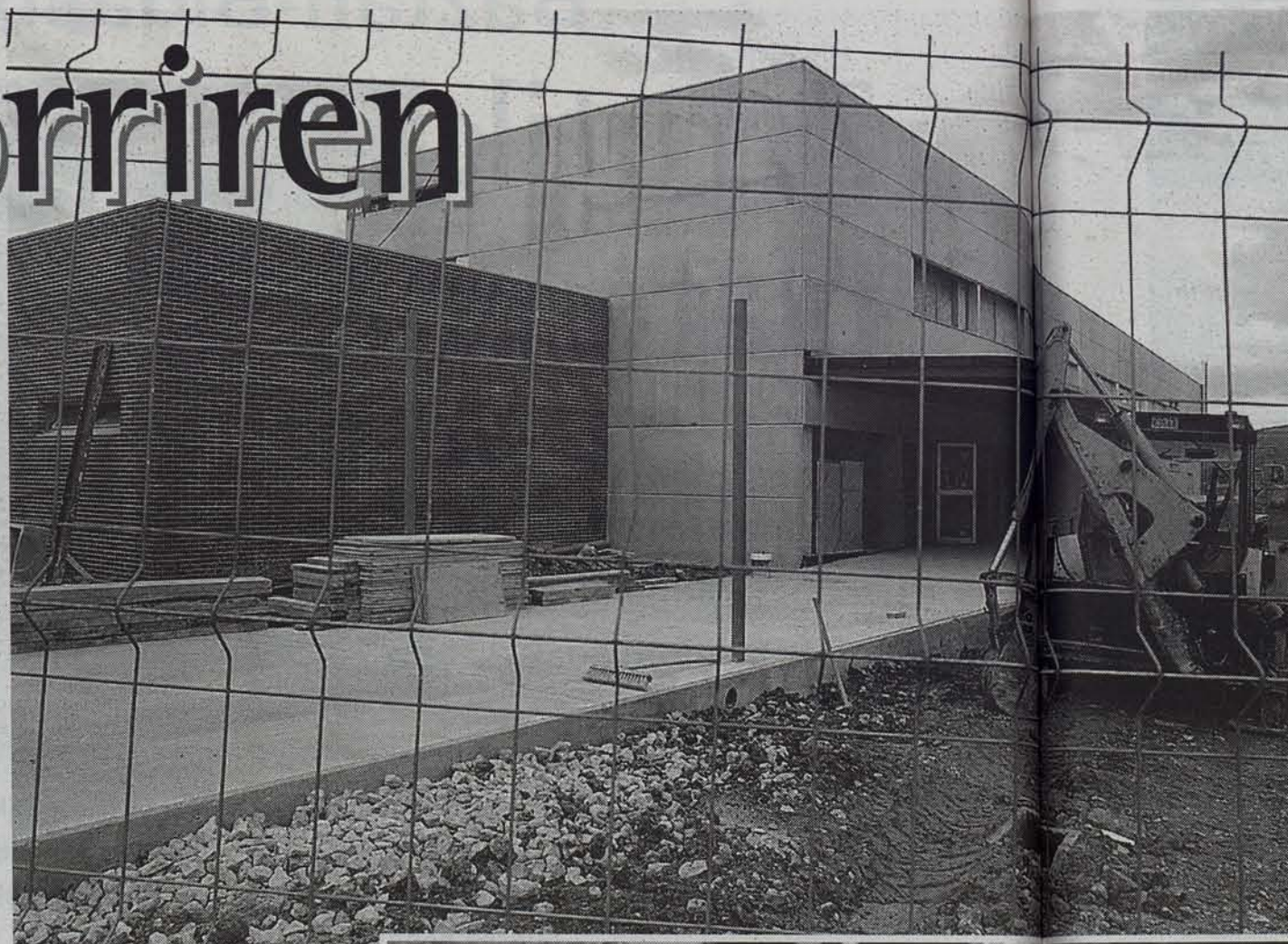

Xabier Larraburu

Galeuska

Ez nizuen kontatu, eta segurasko zuen arteko batzuek ez dute sinetsiko ere, baina Galeuskan egon nintzen. Badakizue: idazleek urtero hiru egunez egiten dugun bilera edo jardunaldi horretan. Aurten Lekeition izan zen bilera. Zer esango dizuet? Niri asko gustatu zitzaidan Lekeition. Oso literarioa iruditzen zait. Badu, esate baterako, uharte bat... ez dakit nola esan... oso literarioa! Eta itsasoz zer esango dizuet ba! Zer erants diezaioket mila bider errepikatutakoari... oso ederra dela, izugarria... oso literarioa! Itsasorantz begiratuz gero, nik nire paseo bakartietan begiratzen nuen moduan, nire bufanda txuria aizearekin jolasean, nire pipa ahoan, eskuak atzean jarrita; burura etortzen zitzaizkidan hainbat eta hainbat gauza eta autore eta istorioak... ez dakit, ba... gauza asko!, eta ederrak!, oso! Oso literarioa da itsasoa. Ez dakit konturatu zareten. Eta hoteleko kontuei buruz zer esan? Bada, euskal idazleak hotel txiki baina dotore batean bildu gintuztela. XVIII. mendeko etxean, guztiz ego-kitua, guztiz moñoñoa, guztiz literarioa zena. Adibidez koadro haiek, ezta?, zein ederrak... zera tipo horretakoak... zera... enfin... izugarri politak! Sutondoa tertulia luzeak, hizketaldi aberatsak, aipu joriak eta kopak bildu genituen gauero. Nik ez nuen asko hitz egin, egia esan. Gainontzeko idazleek esaten zutenarekin aski nuen. Kontua da norbere burua jakinduriaz aberastea, ezta? Kontua ez da (eta horrela uste dut nik behintzat) edozein gauza burura etorri eta bertan botatzea, itxurak eginez edo «parte hartuz». Ez ba. Nik entzuten nuen eta kito. Eta, ni iratzarrit, «beste kopa bat, Xabi?» esaten zidatenean, orduan baietz egiten nuen buruarekin eta kito. Egun bakar batean hitz egin nuen. Euskal idazle izugarri on batekin topo egitean. Oso famatua tipoa... bai gizona... nola da?... orain izenaz ez naiz oroituko... berdin dio! Oso ona! Eta portuan izan zen, ni bezala paseo bakartian zebiltzan nonbait, eta nire aldetik igaro behar zela ohartu nintzenean zer edo zer esan behar niola... badakizue... otu zitzaidan... eta nire ondoran zegoela zera galdetu nion: «Hau al da Goenkale grabatzen duten lekua?». Tipoak ez zekiela esan zidan. Enfin... ikusten duzuenek, idazleek den-dena ere ez dakite! Enfin... Galeuskan egon ginela! ●

Mendillorriren esnatzea

Iruñeko auzorik gazteenean azpiegitura falta dagoela salatu du Mendillorriko auzo elkarteak

Iruñeko auzorik gazteena dugu Mendillorri. Zazpi urte besterik ez ditu eta bere bizilagunak oso gazteak dira. Mendillorri, lo egiteko ezezik, bizitzeko ere nahi dutela erran berri du Mendillorriko auzo elkarteak. Badituzte etxebizitzak eta berdegune zabalak. Orain bizitzeko azpiegitura egokiak behar dituzte. Mendillorritarrak egunero esnatzen dira eta ohatzera joan arte eguneroko bizitza euren auzoan egin nahi dute.

ERRATEN EZ BADIZUTE, EZ ZARA HORRE-taz ohartuko; baina Mendillorri, 10.000 bat laguneko Iruñeko auzorik gazteenean, ez dago plaza nagusirik. Eta horrela, zaila da auzo bat «egitea». Halaxe uste dute bederen, Mendillorriko auzo elkarteek. Iragan astean mendillorritarren kezka iruindar guzietz egagutarazi zizkieten.

Horrela idatzi dute Mendillorriko azpiegitura eta baliabideen historia: Hau eta beste egiteko proiektu polita zegoen; baina proiektu hori norbaiten kaxoian gelditu zen ahanztira; bitartean, proiektu hori egiteko erabili behar zuten orubea eta dirua beste zerbaite-tarako erabili zuten; proiektua goitik behera aldatu zen; eta, azkenean, egin egin zuten, baina berandu, eta bizilagunen beharrei ba-tere jaramonik egin gabe.

Halako zerbaite gertatu zen Mendillorriko kiroldegian proiektuarekin. Arras kirolde-gi handia eta ederra egin behar zuten. Baina, azkenean, kiroldegi ttikia eginen dute eskolen ondoan. Hau da, eskola orduetan ezin izanen da erabili. Eta gaine-ra, trinketea erantsiko diote. Gauza jakina da Nafarroa Garaian oso jende guti aritzen dela trinketean eta, horregatik, frontoi arrunt bat nahiago zutela erran dute auzo elkarteek. Baina, Iruñeko 2002ko pilota mundialerako trinkete bat behar zuen eta Mendillorri egitea otu zitzaizen agintariei. Euskarazko haur eskolaren, edota ikaste-txearen, edota balizko kultur etxearen his-toria antzekoa da.

«Udalak ez ditu konpromisoak bete»

Mendillorri Iruñeko auzo izatera pasatu zenean, Udalak eta Nafarroako Gobernuak hainbat konpromiso hartu zituzten, hala nola, kiroldegia, haur eskola edo li-butegia egitearena, esate baterako. Auzo elkartearen aburuz, gauzatzeke daude oraindik konpromiso horiek. «Horiek ga-ratzeko batzorde parekidea osatu behar zuten Gobernuak eta Udalak», esplikatu du auzo el-karteko kide Mertxe Lorenzok. «Baina batzorde hori oraindik ez da bildu. Ez dute inolako asmo-rik gauzak aurrera ateratzeko».

Arestian erran bezala, Mendi-lorri oso auzo gaztea da, eta, el-kartearen iritziz, azpiegiturek eta baliabide-ek horretara moldatu behar dute. «Hemen ongi bizi gara, baina belarra besterik ez du-gu», erran du elkarteko lehendakari Ana Amatriak. «Haurrekin paseatzeko oso ongi dago, auzo lasaia da, baina haurrak behin haziz gero, akabo. Hemendik hamar bat ur-tera haur horiek guziak gazteak izanen dira, milaka gazte, eta horretan pentsatu beharra dago, Mendillorri ez baitago instituturik».

Auzoen eredu klasista

Amatriak komentatu duenez, Udalaren jar-reraren gibelean «auzoen eredu klasista» dago. «Haien lehentasunak beste nonbaiten daude, erdialdean edo», dio Amatriak. «Ere-du horren arabera bazterreko auzoak baz-terturik gelditzen dira». Iragan asteartean UPNko gobernu taldeak Iruñeko Udaleko 2001ko aurrekontuen aitzinproiektua aur-keztu zuen. Denetara 24.190 milioi pezeta gastatuko ditu Udalak «hiriaren erdialdea biziberritzeko eta Iruñeko auzoak promozio-natzeko», Yolanda Barcina alkateak erran

Mendillorko datuak...

Sorrera

Lehenengo biztanleak 1993ko udan ailegatu ziren Mendillorri. Eguesibarko udalerriaren barnean zegoen Mendillorri orduan. 1997. urteko bukaeran Mendillorri Iruñeko beste auzo bat izatera pasatu zen. Egun urbanizazioaren laugarren fasea egiten a-tzen dira.

Bizilagunak

Azken eroldaren arabera, Mendillorri 9.379 lagun bizi dira. Auzo elkarteak dioenez, horietako 2.300 14 urtetik beheetikoak dira, eta horietako %25 0 eta 5 ur-teen artekoak dira. Laugarren fasea bukaturikoa, 12.000 bat bizilagun izanen dira Mendillorri.

Etxebizitzak

Mendillorriko lehen hiru faseetako 3.015 etxebizitza

babes ofizialekoak dira eta beste 929 prezio tasatuko etxebizitza libreak dira. Azken bi urteetan deskalifika-zioak ugariak izan dira.

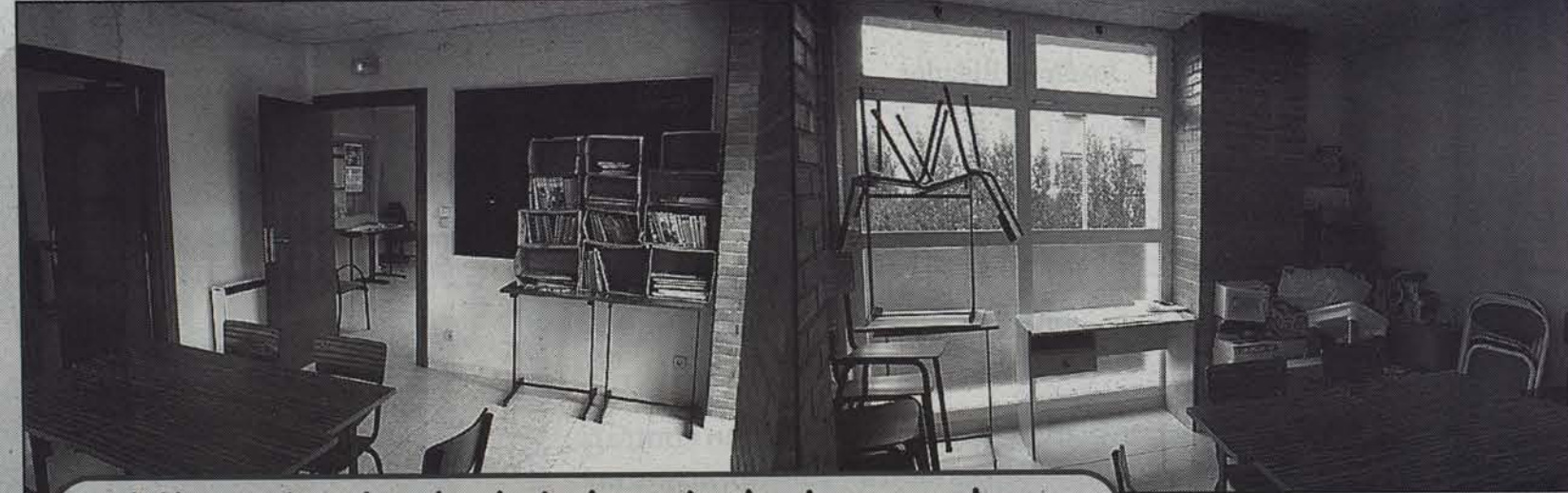
Erreferenduma

1997ko ekainaren 8an Eguesibarko biztanleek erre-ferenduma egin zuten Mendillorriren geroa erabaki-tzeko. Eguesibartarren %72k Mendillorri ibarretik ba-natzearen alde egin zuten. Mendillorriko bizilagunen artean, %48k Iruñera batzearen alde egin zuten; eta %36k, udal propioa sortzearen alde.

EH nagusi

1999ko ekainaren 13ko udal hauteskundeetan EH taldeak jaso zuen Mendillorriko boto kopuru handie-na (%25,6). Haren atzetik izan ziren UPN (%24), PSN (%16,4), IU (%15,5), CDN (%9,8) eta EA-EA-J (%4,6).

• MIKEL SAIZ

Liburutegia, ludoteka eta batzar gela

Mendillorriko lokal anitz hutsik dagoen arren, bertako bizilagunek ez dute aisia eta kulturarako leku egokirik.

Promesturiko kultur etxea egiten ez duten bitartean, auzo unitateko harrera gelan biltzen dira zazpi bat

kultur talde. Gelaren eskuinean «liburutegia» dago, ezkerrean «ludoteka», eta erdian «batzar gela».

Mendillorriko ikastetxea azaroaren 1rako bukatu behar zuten gehienez ere. Ikasturtea duela bi hilabete hasi zen eta oraindik lanean ari dira. Mendillorriko azpiegitura eta baliabideen patua da.

• MIKEL SAIZ

...eta eskaerak

Kiroldegia

Hasiera batean, 29.000 metro koadro beteko zi-tuen kiroldegi bat egin behar zuten. Ordea, 3.800 metro koadroko gimnasioa eginen dute, eskolaren ondoan. Eta, gainera, 2002ko pilota mundialera-ko trinketea erantsiko diote. Auzokideek uste du-te kiroldegiak auzokideen beharretara moldatu behar duela eta ez alderantziz.

Ikastetxea

Azaroaren hasierarako bukatu behar zuten arren, Mendillorriko ikastetxean lanean ari dira oraindik. Euskarazko ikasleak, nola ez, modulu prefabrikatuetan daude, bitartean. Ikastetxea bu-katzea nahi dute auzokideek. Gainera, kontuan izai-nik hamar urte barru Mendillorri milaka gazte izanen direla, institutua egin beharko litzateke.

Haur eskola euskaraz

Hasiera batean, egin behar zuten haur- eskola elebiduna izango zela adierazi zuten arduradu-nek. Baina azkenean, gaztelaniazkoa egin dute bakarrik. Beste haur eskola bat egiteko proiektua dago, eta auzokideek euskarazkoa izatea nahi dute.

Kultur etxea

Zentro sozio-kulturala nahi dute Mendillorri, zeinak ludoteka, liburutegia, aisiarako guneak eta antzekoak bilduko dituen. Osasun etxearen ondoan liburutegia eginen duela erran du Uda-lak, baina auzokideek uste dute irakurketa are-toa izanen dela soilik, eta zerbaite gehiago nahi dute, hainbat talderen proiektuak betetzeko kul-tur etxe bat alegia.

zuenez. Inbertsioei dagokie-nez, Mendillorri 73 milioi ja-soko ditu haur eskola egiteko eta, gainera, Azpilagañako haur eskolarekin banatu be-harko ditu.

Haur eskolen harira, erran beharra dago auzokideek eskola elebiduna nahi zutela eta elebakarra egin zutela, gaztelaniazkoa. «Ba-dakite Mendillorriko bizilagunen sentibera-tasunak ez duela bat egiten beraiek dutena-rekin», komentatu du Lorenzok. «Bizitegi-auzo moduan antolatu nahi dute Mendillorri, batere baliabiderik gabe. Kan-potikan itxurosoa, baina gauza gutirekin. Auzoa egiten dutenean ez dute auzokideen beharretan erreparatzen, euren beharretan baizik. Argi ikusi da hori trinketearen afe-ran».

Bizitzarik gabeko auzoa

Baina auzo elkarteek ez dute soilik Uda-laren jarrera gainditu behar, auzokide gehie-n kontzientzia esnatu behar dute ere. Lo-renzok dioenez Mendillorri oraindik ez da-go «halako auzo kontzientziarik». «Jendeak oraindik begirutzen dio bere auzo zaharrari», gaineratu du Amatriak. «Zaila da jendea era-kartzea. Gauzak antolatzen dira eta ez da jende gehiegi hurbiltzen. Baina gauzak anto-

latu behar dira auzokideek hemengoak dire-la senti dezaten».

Baina gauzak antolatzeko tokiak falta dira. Izan ere, Mendillorri ez dago plaza nagusi-rik, plaza guziak pribatuak dira. Orain as-moa dute laugarren fase horretan plaza bat jartzeko, baina izkin batean paratuko dute. «Haurrentzako edo gazteentzako aktibitateak antolatu nahi ditugu, baina non?», galdetu du Lorenzok. «Ez dago baliabiderik auzo bizi-tza hori egin ahal izateko. Haienatz askoz ere erosogoa da Mendillorri auzo hila izatea».

Mendillorri, gurasoak haurrekin paseatze-ra ateratzen diren arte, auzo hila da. Lanto-kiak Mendillorritik at daude, baita kirol eta asiarako guneak ere. «Ez dago lekuri auzo harremanak garatzeko», azpimarratu du Lo-renzok.

Auzo elkarteek Mendillorri azpiegitura eta baliabide egokiak falta direla salatu dute. Eta salaketa hori egin dute, nolabait, Udala presionatzeko eta auzokideak sentisibiliza-tzeko. Elkartearen konturatu dira haserre sen-sazio hori egon badagoela. Nabaria da, Men-dillorriko berdegune zabaletan, karrika gar-bietan, 12garren billabesan. «Kontua da haserre hori antolatzea», bukatu du Ama-triak.

→ Asier Azpilikueta

Klasiko bitxi • arront klasiko

Joxemiel Bidador

Gerra aitzineko euskal antzerkia Nafarroan (1)

Euskal Herriko beste zenbait tokitan gertatu zenaren kontrara, 36ko gerra aurretik euskal literaturak izan zuen loratzearen barruan hutsune nabarmena gertatu zen Nafarroan antzerki arloari dagokionean; guztiarekin ere, eta gutxi izanagatik, Nafarroa gaia zutenak edota nafarrek sorturiko lantxo batzuk idatzi egin ziren, tamalez, beti plazaratu ez zirenak.

Iruñeko Udalaren 1884eko sariketa

Abbadiaren lore-jokoen ideia are borobiltzenagotuz, eta orduan Iruñeko udalean zinegotzi zebilela aprobetxatuz, Iturralde Suitek proposatu zuen Iruñeko udalak berak literatur sariketak egin zitzala. Hauek 1882an izan zuten hasiera eta abiatzea. Hirugarren urteko deialdian, 1884ekoan, euskarazko hiru gaietarik bat *gai askeko koadro dramatiko*a izan zen. Horretan irabazle garbirik suertatu ez bazen ere, Iraolari eman zioten akzesita bere *Lendabiziko saiua* lanarengatik. Lan hura, geroago *Ardita beti ardit* izenburupean ia beti agertu zaigun lana hain zuzen ere, ez da Iraolaren jatorrizko idazkia, Pelayo Castilloren *El que nace para ochavo* erdal antzerkianetik eginiko itzulpen askea baizik. *Ardita beti ardit* itzulpena Iruñean saritu zuten urte berean eraman zuen argitara egileak, alabaina ez bide zen gertatu konpainien arras gustokoa eta 1889ko abenduaren 26ra arte ez zen publikoaren aitzinean taularatu. Edonola ere euskal letretan ordurako ezaguna zen Biktoriano Iraola Aristigeta pasaitarrak estrena hartu zuen lan horrekin antzerkigile moduan, eta orduz geroz ez ziren gutxi izan idatzi eta publikatu zituen antzerkilanak, tamalez ordea, eta antzerkiaz denez bezanbatean, Iruñearekin ez zuen berriz ere harremanik izan.

Barriolaren Napar alaba ospetsua (1935)

Abelino Barriola Aizpuru Donostian jaio zen

1876ko azaroaren 10ean. Oinetako lantegi baten jabea izanik astirik zukeen idazteko. Antzerkigintzan gazterik gazte hasi zen, Toribio Altzagaren eskutik, erderaz lehenbizi eta euskaraz geroago. Jeltzale porrokatua, EAJren zinegotzia izan zen Donostiako udalean eta diputatua Gipuzkoako Aldundian Primo de Riveraren diktaduraren aitzineko urteetan. Hortaz ezin gaitzake harritu Barriolak batzokiko antzerki taldearen atzetik ibili izanak; berau izan zen, bestalde, Donostiako Euskal Itzundea sortzeko proposatu zuena. Barriolak euskaraz idatzi zituen lanik gehienak Donostiara zeuden aiduru, han baitzeuden giroa eta han baitziren estreinatu, halaz guztiz, eta gutxien ezagutzen direnen artean, Nafarroarekin zerikusirik duen lana bada Barriolak tajutuen artean, *Napar alaba ospetsua* izenekoa alegia. Berandu

idatzia, 1935ean, gerra hasi eta atzerrira joan aurretik beraz, drama historikoa dugu, XIII. mendean kokaturik, Aragoiko Jaime I.ak beretzat hartu eta gero bigarrenez ezkontzeko arbuizaten duen emazte nafarrari buruzko istorioa; eite honetako lehenbiziko lana izanik, ez zitzaien sobera ongi atera, eta horixe bide da argitaragabe egoteko arrazoi nagusia. Zoritxarrez, eta lanaren kalitatearen zein den ere, antzerkilan kausigaitza dugu honakoa gaur egun.

Blas Alegriaren

Lakuntzar honek izkiriatu, sariketetan aurkeztu eta zena baitetan ere saritu zizkioten artean antzerkilan bat badugu, *Aña Mari: misiotako antzerkia* hain zuzen. Honakoak Euskararen Adiskideak elkargoak 1928an eratu antzerki batzaldian bigarren saria merezi izan zuen, eta Iruñeko Sarasate pasealekuko 15 zenbakian zegoen

Ricardo Gartziaren alargunaren irakolan argitaratuko zen 1928an berean. Azalaren marrazkia Jose Joakin Montoro Sagasti abokatu tuterarrak egina duen liburu honek Lakuntzako Baratzarrekalde baserrian bizi den familiaren berri ematen digu, eta 60 orrialdetik goitikoa bada ere antzertilan zalui eta lasterra gertatzen da. Espero daitzekenez, bestalde, bi dira Alegriak txirikordatu zituen hari nagusiak: Euskalerria eta erlijioa.

panpilonia zirkus

Pello Argiñarena

Washintongoa ez da munduko etxe zuri bakarra. • MIKEL SAIZ

Nire aitaren etxea

Estatu Batuetako lehendakari hautatu berriak hala uste badu ere, Washintongoa ez da munduko Etxe Zuri bakarra. Zolinako herria atzean utzi ondoren, Goñi-Zunza-
rren familia Iruñerrira etorri zen bizitzera orain dela 70 urte. Mendillorri eraiki zuten baserri zuriak tente jarraitzen du, oraingoz bederen, Burlata eta Iruñea lotzen dituen bide zahararen erdian.

Etxean bost dira: gurasoak, semea, alaba eta izeba. Gehiago ere badira: zazpi katu, bost oilo eta bi txakur. Gazte gehienek ez bezala, alabak ez du bertatik ihes egin nahi, nahiz eta 30 urte beteak izan. Gainera, Gabriel Arestik bezala, aitaren etxea defendituko duela aipatzen du behin eta berriro, nahiz eta bera gauetan bakarrik joaten den bertara.

Poeta ixildu da baina Goñitarrek ez dute desagertu nahi oraindik. Evaristo etxeko nagusiak nabarmendu duenez, lasai ederrean bizi ziren lehen. Bat-batean haien 150 ardiek bazkatzen zuten zelaietan 10.000 lagun bizi diren urbanizazio erraldoia eraiki dute. Orain etxea suntsitzeko agindua eman diete eta baserri inguruko lursailak saltzera behartu dituzte. Laster, adreiluak ereingo dituzte bertan eta datorren udaberrian ez dute uztarik bilduko beti bezala. Oiloek ez dute arraultzik jarriko eta tipulak hipermerkatuan erosi behar-

ko dituzte. Hori dela kausa, baserriaren aurrean egiten ari diren laugarren faseko etxebizitza batera aldatuko dira aurki, aita eta amak leihotik atzera begira, bere iraganarekin bat egin dezaten. Baserritik gertu egon nahi dute senar-emazteek, euren oroitzapenen bila irteko paseora. Semearen us-tez, hobe lukete gurasoek jasotako diruarekin urrutiko beste toki batera joatea, bes-

Udaberrian ez dute uztarik bilduko laster adreiluak ereingo dituztelako bertan.

tela aurrera baino atzera egiten dutelako bizitzaren azken bide horretan. Bitartean, amesgaiztoa noiz amaituko zain daude, etxean lo besterik egiten ez duten auzokide ezegunen artera bizitzera joan aurretik.

Alde guzietara hedatzen ari den hiri handiak, txikitu egiten ditu antzinako etxeak, Iruñeko beste hainbat auzotatik gertatu den bezalaxe. Gure protagonistak kexu dira bizitza osoan zerga asko ordaindu dituztelako zerbitzu eskas batzuen truke. Duda izpirik gabe, espekulazioak hartu du baserriaren lekua.

Etxeko kontuak etxean konpontzen direla dio esaera zaharrak. Goñitarren kontuak ordea, udaletxean konpontzen dira.

Ziria

• Motxorrosolo •

Solasak

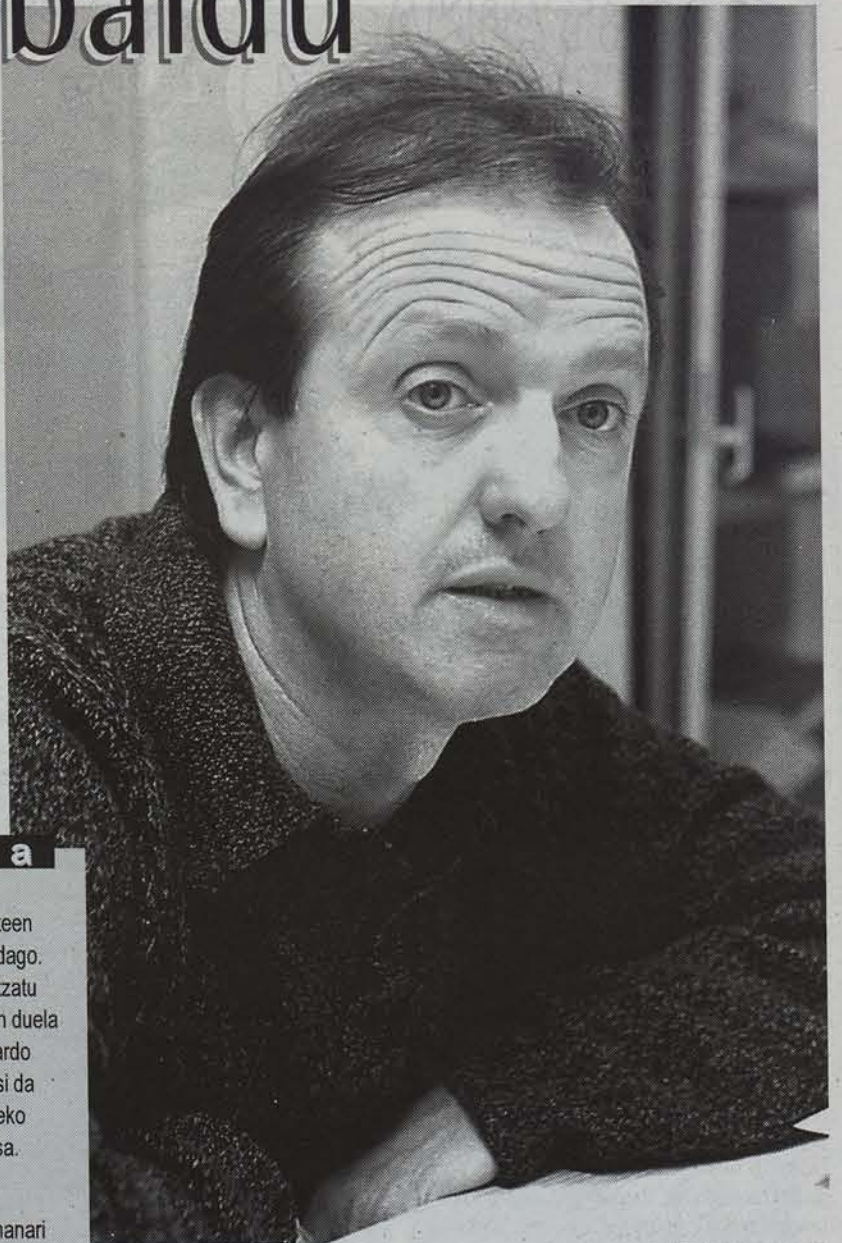
Eleak hainbat ate zabaltzen ohi ditu. Solasaldirik laburrenak ere hurbiltzen gaitu. Betiko estakuruak aurrean ditugula, asko dugu elkarrekin ikasteko eta elkarri irakasteko. Jakinmina zer den ez zaie ahaztu, pazientzia zer den bai ordea. Saiatzea besterik ez dugu egin behar.

Jose Uranga

ECOVIN ELKARTEKO ZUZENDARI TEKNIKOA

«Kanpoko merkatuari eutsi eta barrukoa zabaldu nahi dugu»

Ecovin elkarteak Econavarra feria aukeratu du bere burua ezagutzera emateko. Ardo ekologikoa egiten duten upeltegiak bildu dira elkarte horretan, nekazaritza ekologikoa bultzatu eta ardo ekologikoaren salmenta indartzeko asmoz. Lanean hasteko, Ardo Ekologikoen I. Feria egiten ari dira Iruñeko Zitudadelan, Econavarra erakustaldiaren baitan. Igandean amaituko da.

JOXE LACALLE

soslaia

Ecovin eta Biolur elkarten artean harreman estua dago. Jose Uranga Biolur bultzatu zuen taldeko kide izan zen duela hamar urte, eta orain ardo ekologikoaren alde hasi da lanean, Ecovin elkarteke zuzendari tekniko gisa.

Biolurrekin duen harremanari uko egin gabe, bere bidea egitea erabaki du Ecovinek, eta, horretarako, Ardo Ekologikoen I. Feria antolatu du. Elkarteke bazkideen produktuak ezagutzera emateko beste hainbat feriatan parte hartuko du datozen hilabeteotan.

Igandea arte izanen da zabalik feria Iruñean, eta 500 pezetaren truke Zitudadelan bildu diren upeltegietako ardoa dastatzeko aukera izanen dute bertaratzen direnek.

kionez, 400 hektarea inguru dira. Azken bospasei urteotan gora egin du nekazaritza ekologikoak, baina oraindik lan asko dago egiteko.

■ Elkarte ardo ekologikoaren salmenta bultzatzeko sortu da neurri batean, erran duzunez. Zaila da oraindik produktu ekologikoak saltzea?

Argi dago ardo ekologikoaren merkatua zabaldu egin behar dugula, hori da gure

dagokionez, naturala izan behar baita, bai eta laborantza metodoari dagokionez ere.

■ Ardo ekoizleen elkarteak da Ecovin?

Hamaika bazkide dira, eta gehienak Nafarroako upeltegiak dira. Badira kooperatibak ere bai.

■ Zer baldintza bete behar da elkarteke bazkide izateko?

Ardo ekologikoa egitea, besterik ez. Hasieran pentsatu genuen bazkideek mahatsa landu eta ardoa egin beharko luketela, baina, azkenean, aukerak zabaltzea eta baldintza bakarra ardo ekologikoa egitea izan zedin erabaki genuen. Baina, finean, bat izan ezik elkarteke gainontzeko kide guztiek ardoa egin eta mahatsa lantzen dute.

■ Kopuruari dagokionez, ardo produktio osoa kon-tuan hartuta zer leku betetzen du ardo ekologikoak?

% 3-4 ingurukoa izanen da ardo ekologikoak duen presentzia. Hamahiru upeltegi daude Nafarroan ardo ekologikoa egiten dutenak. Mahasti ekologikoek hartzen duten lekua dago-

JOSE URANGA DA ECOVIN elkarteke zuzendari tekniko. Nafarroako ardo ekologikoa gure herrialdean bertan saltzeko dauden zailtasunak nabarmendu eta elkartearen helburu nagusia merkatu berri bat zabaltzea dela azpimarratu du.

■ Nola sortu da Ecovin, zein helbururekin?

Orain dela hiru hilabete sortu genuen, eta elkarteak antolatu lehen ekitaldia Ardo Ekologikoen Feria izan da. Elkarteak sortu da batez ere mahats ekologikoarekin egindako ardoa bultzatzeko, salmentak indartzeko eta gure produktuak ezagutzera emateko. Izan ere, oraindik jende askok ez daki nekazaritza ekologikoko ardoa zer den.

■ Eta zer da, hitz gutxitan, ardo ekologikoa?

Mahats ekologikoarekin egindako ardoa da, funtsean. Hori da jendeak argi izan behar duena. Mahats ekologikoarekin errazagoa da ardo ona egitea. Mahastiei dagokienez, ekologiko izateko hainbat baldintza bete behar dituzte, bai erabiltzen dituzten ongarri eta bestelako produktuen jatorriari

«Gure produktua ezagutzera emateko lan egin behar dugu batez ere, ardo ekologikoa egiten ari diren upeltegi guztiak enpresa gazteak baitira; euren lekua aurkitu behar dute oraindik»

helburua. Hasteko, jendeari ezagutzera eman behar diogu gure produktuak nolakoak diren, kalitateko produktuak direla jakinarazi behar diogu. Une honetan ardo ekologikoa saltzen da kanpoan, nekazaritza ekologikoa garatuagoa dagoen lekuetan: Alemanian eta Danimarkan, adibidez. Hemen gutxi saltzen da. Hemengo ekoizleek ere kanpoan saltzen dituzte euren produktuak. Horregatik, gure asmoa da kanpoko merkatu horri eustea eta barrukoa zabaltzea.

■ Barruko merkatuari dagokionez, zeintzuk dira zailtasun nagusiak?

Egun, kalitatea ez da ordaintzen, eta, beraz, ez da erraza merkatu bat irekitzea, merkatu ezberdin bat zabaltzea. Ardoarekin gertatzen dena da prezioagatik edo markagatik saltzen dela. Ardo ekologikoa kalitateko ardo da, eta prezioa, noski, ho-

rren arabera izanen da. Nik uste dut produktua ezagutzera emateko lan egin behar dugula batez ere, ardo ekologikoa egiten ari diren upeltegi guztiak enpresa gazteak baitira. Euren lekua aurkitu behar dute oraindik.

■ Helburu hori lortzeko lehen urratsa da egunotan Iruñean egiten ari zareten Ardo Ekologikoen Feria. Zer espero duzue?

Jendea hurbiltzea, elkartearen diren upeltegiak ezagutzera eta gure ardoak dastatzera. Nafarroako upeltegietako arduradunekin batera, Errioxako eta beste hainbat lekutako hainbat ekoizle ere etorriko da, haien esperientzia ezagutu ahal izateko. Gure ibilbide publikoa hasteko leku proposena Econavarra feria zela uste genuen, eta horregatik aukeratu dugu elkartearen aurkezpena egiteko.

→ Eduarne Elizondo

Nafarroa KAPITAINA eta Petilla Subkomandantea

Nafar Kronika

Martxelo Sotes

Ongi gabiltza...

«Espania ongi doa», dio Aznarrek. «Nafarroa ongi doa», dio Sanzek. «Nafarroa ongi dabil sozialistei esker», dio Lizarbek. Hala aipatu du Nafarroako On Kixotek; itxura goibeldun zalduna edo Domenico Teotocopoulousoen pintzeletik ateratako pertsonaia dirudienak; luzea eta zapore gabeko nafar sozialisten idazkari berhautatuak, zozoa ez esatearren.

Iholanda Bartzinak beste horrenbeste esanen du Iruñearen kontura. Zer esanen du bada... ba horixe, Iruñea ere ongi doala. Ongi doa Bartzinopolia. Hori bai, beti ere sozialisten laguntzari esker, gaineratuko du besteak, Iruñeko beste pertsonaia kixoteskoak, Iturbe jaunak, on Kixoteren Santxo Pantza iruindarrak. UPN eta PSN, aski argi dago zein den haize errotak maite dituen eta zein den eskuderoa.

Iruñeko herri elkarteei galdeginez gero, Iruñea, bi alderdi hauei esker, ongi doala erantzunen lukete, noski. Galdegiz diezaizela Alde Zaharreko edo Arrotxapeako jai batzordeko. Edo euskarazko argitalpenei, udalak iragarkiak islatzeko ekiditen dituztenei. Edo EHko zinegotzi kargu-gabetuei. Edo UEUko antolatzaileei.

Finean, zer da Iruñean ohiko politikariei esker behar bezala ez dabilena? Laburrago egingen dugu: Zer da Iruñean funtzionatzen duena? Nahiz eta sinesgaitza izan egon badago funtzionatzen duenik. Esate baterako mehatxua egiten duten aldioro, zinez betetzen dute. «Subentzioa kenduko dizuegu», eta kendu egiten dute.

Bestela ere, zeinen ongi funtzionatzen duen alkatearen oinezkoendako eremuak! Batez ere Carlos IIIa kalean, trafikoa dela eta azpiko parkinaren sabaia erortzekotan omen dagoen horretan. Iruñerriko garraio publikoek hegan egiten ez duten artean, gora peatonalizazioa! Eta espaloietatik txikleak kentzen dituen tresna galaktikoak, nahiz eta prentsaurrekoaz geroztik ikusi ere egin ez dugun, oso ongi funtzionatzen omen du.

Zorionik beroenak Iruñeko Udala salatu duten herri elkarte, talde eta abarreko. Iruindar batzuk behintzat ongi dabil-tza. Eskerrak.

gure aukerak

MUSIKA

- **Larresoro:** Gaur, 22:30etatik aurrera, Kolpeka, Piarres eta Eztanda taldeak Lapurdiko herri honetan ariko dira.
- **Zangoza:** Gau Lasaiak zikloaren baitan, bihar, 20:30etan, Iñaki Askunzeren jazz laukotea ariko da Karmengo entzutegian.
- **Baranain:** Bihar, 20:30etan, Asturiasko D'Astura taldeak Andra Mari elizan joko du, Folk Ametsetan zikloaren baitan.
- **Gares:** Bihar, 22:00etan, Thin Lizzy kontzertua eskainiko du Gares aretoan.
- **Etzarri Aranatz:** Gaur, 22:30etan, Arima Beltza taldeak blues-rock kontzertua ematen du Leku Ona tabernan.

ANTZERKIA

- **Urdiain:** Bihar, larunbatarekin, TEN Pinpilinpauza taldeak Ortzañadarraren jatorria lana taularatuko du frontoian, 19:45etan.
- **Etzarri Aranatz:** Bihar, Galiziako Mofa e Befa taldeak *Finis Mundi Circus* antzezlan eskainiko du, 20:00etan, kultur etxean.
- **Mutiloagotti:** Igandean, *Kaioa eta katua* haurrentzako lana antzeztuko du Txamuskina taldeak kultur etxean, 16:00etan.

ZINEA

- **Iruñea:** Asteazkenean, 17:30etan, *Fievel eta mundu berria* haurrentzako filmea pantailaratuko dute Arrotxapeko Ipar Gorri tabernan.

HITZALDIK

- **Lizarra:** Bilbao Artearen zuzendari Javier Rianok *Gaurko arte gaztea eta honen harremana erakundeekin* gaia izanen du hizpide gaur, 20:00etan, Gustavo Maeztu musean.

► **Iruñea:** *¿Ha fracasado el socialismo?* galderari erantzuteko Gil de San Vicente soziologoa-ekin solasaldia egingen dute bihar, 17:30etan, Arrotxapeko Ipar Gorri tabernan. Eztabaida atseginagoa izateko kafea eta pastela izanen da.

ERAKUSKETAK

- **Atarrabia:** Blanca Zuzaren akriliko erakusketa hilaren 17a arte bisita daiteke astelehene ostiralera, 17:00etatik 21:00etara, kultur etxean.

BESTAK

► **Iruñe:** San Martin egunaren ospakizunen kariatara, bihar, Asturiasko La Sidriña dantza taldeak erakustaldia egingen du (13:00), haurrentzako txokolatada izanen da (18:15), The Txetxo's bandarekin dantzaldia egonen da (18:30 eta 00:00), eta zenezuzkoa foruen plazatik ibiliko da (21:30). Igandean eskulangintza feria egingen dute plazan.

BESTELAKOAK

► **Iruñea:** Arrotxapeko Errota Berri - Ipar Gorri taldeak eus-

kaldunentzako topagune berria sortu nahi du eta, horretarako, mendi ibilaldia antolatuko du iganderako. Hitzordua goizeko zortzietan eginga dute. Ipar Gorri tabernan. Izena aldeztu aurretik eman behar da.

► **Iruñea:** Karrikirik ikasleen pisuak euskaldunez betetzeko zerbitzua abiatu du. Euskalduna bazara eta pisu bila bazabiltza, edota zure pisuan euskaldunendako lekua baduzu, zoaz Karrikirira (Xabier karrika, 2bis) edo hots egiezu (948-222589).

• JOXE LACALLE

No comment

Egoeraren zera eta zeraren egoera dena delakoa den honetan, kasik hobe da halako irudien gaineko komentariarik ez egitea. Batzuetan, halako perlek ihes egiten digute. Oraingoan, merezi zuen negatiboaren fotograma guziak ikusteak. Honatx, besterik ez, bizitza negatiboaren beste fotograma bat.